

Överförmyndare
i samverkan

Vägledning god man för ensamkommande barn.

God man för ensamkommande barn

Varje ensamkommande asylsökande barn har rätt att få en god man som kan företråda barnet i Sverige. Det är överförmyndaren i den kommun som barnet vistas i som förordnar en god man.

I uppdraget som god man till ett ensamkommande barn är man både i vårdnadshavares och i förmyndares ställe. Ett vanligt uttryck är att man som god man ska vara det nav kring vilket barnets angelägenheter samordnas.

*"Det är mycket viktigt att den gode mannen har klart för sig vad hans eller hennes roll består i och inte agerar som en "mamma eller pappa". Om så sker uppstår ofta problem för barnet som hade kunnat undvikas om gode mannen hade agerat mer professionellt."*¹

¹ Ensamkommande barns rätt, Eva von Schéele och Ingmar Strandberg, Stockholm 2010, s.20 f)

I de flesta fall har barnet föräldrar någonstans i världen och gode mannen är bara en tillfällig juridisk företrädare. De flesta barn kommer efter positivt beslut i asylfrågan också att få en särskilt förordnad vårdnadshavare. Gode mannen bör därför utöva sitt uppdrag på så sätt att några djupare känslomässiga band inte knyts med barnet.

Gode mannens uppgifter

- Träffa barnet och boendet för en presentation och etablera ett förtroende. Innan gode mannen förordnas bör gode mannen träffa barnet för att barnet ska kunna samtycka till att vederbörande förordnas som god man.

- Gode mannen bör berätta om sitt uppdrag och vad en god man kan, får och ska göra för barnet. Beroende på barnets ålder, mognad och hälsotillstånd ska gode mannen informera barnet om hur asylärendet går till, vilka myndighetskontakter som kommer att ske, om boende, skola och hälsoundersökning.

- Genom uppvisande av det registerutdrag gode mannen erhåller från överförmyndaren meddela socialtjänst, boende, skola (om barnet redan går i skolan, annars vid inskrivningen) med flera om sitt uppdrag.

- Gode mannen har genom sitt ställföreträdarskap rätt att ta del av information som rör barnet och ska bli informerad om och har rätt och bör delta i möten m.m. gällande barnet. Det är viktigt att gode mannen har ett nära samarbete med både barnet, boendet och socialtjänsten samt övrig personal som arbetar med barnet/ungdomen.

- Ansöka om asyl/uppehållstillstånd hos Migrationsverket

- Om det offentliga biträdet inte redan ansökt om uppehållstillstånd för barnet ska den gode mannen se till att det blir gjort. Gode mannen bör därför omgående ta kontakt med det offentliga biträdet. Barnet har rätt att få sin sak prövad i Sverige även om den gode mannen anser att möjligheterna att få asylansökan beviljad är små. Det är den gode mannens ansvar att bevaka att det offentliga biträdet för barnets talan. Vid avslagsbeslut i asylfrågan kan den gode mannen lämna fullmakt till advokat att företräda barnet vid en eventuell överklagande.

- Företräda barnet (gentemot t ex Migrationsverket, socialtjänsten, polis m.m.), samt att närvara vid besök på Migrationsverket, hos socialtjänsten och med det offentliga biträdet.

- Den gode mannen har både rätt och är skyldig att bestämma i frågor som rör barnets angelägenheter. Vid varje tillfälle som en myndighet ska träffa barnet har gode mannen rätt att närvara. Ett barn under 18 år är underårigt och har rätt att ha en ställföreträdare vid sin sida. Myndigheter kan inte åberopa sekretess gentemot gode mannen. Gode mannen kan dock ge sitt samtycke till att barnet får ha ett enskilt samtal med t.ex. en socialsekreterare.

- Tillsammans med socialtjänsten besluta i frågor gällande boende för barnet.

- Det är gode mannen som har det avgörande inflytandet över frågan om barnets boende. Detta gäller dock först när barnet placerats i en anvisningskommun. Har gode mannen en annan uppfattning än socialtjänsten i frågan om boende är det gode mannen som bestämmer.

- Ansöka om dagersättning för barnet från Migrationsverket.
- Ansöka om andra bidrag för barnet, t ex klädbidrag, resebidrag, aktivitetsbidrag.

- Kontakta migrationsverket för att få veta vilka bidrag barnet kan ha rätt till.

- Ansöka om plats på förskola/skola

- Ensamkommande barn Sverige har rätt att gå i skola. Gode mannen skall se till att barnet får möjlighet att gå i skolan. Gode mannen bör samråda med socialtjänsten om vilken skola som är lämplig för barnet, men det är gode mannen som har den slutliga bestämmanderätten.

- Delta i utvecklingssamtal i skolan
- Förvalta eventuella tillgångar, förmedla pengar, hjälpa till med att betala räkningar mm.

- Detta innebär även att gode mannen har ett ansvar att se till att barnets pengar går till avsett ändamål. Eftersom det finns riktlinjer för vad Migrationsverkets dagersättning ska gå till (kläder, skor, hygienartiklar, telefonsamtal m.m.) är det inte lämpligt att gode mannen lämnar över ersättningen till barnet så att barnet kan använda pengarna fritt

- Redovisa uppdraget till överförmyndaren

- Gode mannen är enligt lag skyldig att inom två månader från den dag överförmyndaren beslutar om förordnandet lämna in en förteckning över barnets tillgångar och skulder. I de flesta fall har barnet inga tillgångar eller skulder men förteckningen måste ändå lämnas in. Gode mannen ska sedan varje år redovisa barnets ekonomi till överförmyndaren, om gode mannen inte erhåller en befrielse från att lämna årsredovisning. Gode mannen ska dock alltid ha god kontroll på barnets ekonomi och inte sammanblanda den med sin egen. Gode mannen ska även lämna in en redogörelse över uppdraget till överförmyndaren för att denne ska kunna granska arbetet och bestämma ett skäligt arvode. Om gode mannen har utfört uppgifter som inte ingår i uppdraget kan gode mannen inte heller räkna med att få arvode för detta.

- Bevaka att barnet får den tillsyn, sjukvård och tandvård barnet behöver.

- Asylsökande barn har rätt till hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård. Det är boendepersonal eller kontaktpersonen - inte den gode mannen - som följer med barnet till läkare eller olika fritidsaktiviteter o.s.v. Gode mannen ska dock bevaka att barnet får dessa behov tillgodosedda och kan därför ibland behöva närvara vid sådana besök.

- Vid behov ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen och LSS, t.ex. ansöka om kontaktperson för barnet.
- Medverka till kontakt med föräldrar och släktingar.
- Meddela folkbokföringen och överförmyndaren när permanent uppehållstillstånd erhållits.
- Meddela överförmyndaren om barnet flyttar, både inom och utom kommunens gränser.
- Gå igenom avslag på asylansökan med barnet och det offentliga biträdet.

I gode mannens uppdrag ingår inte

- Att sköta den dagliga omvårdnaden och tillsynen av barnet.
- Att försörja barnet. Det är inte tillåtet att sammanblanda sin egen och barnets ekonomi eller att skuldsätta barnet. Gode mannen får inte heller förskottera barnets utgifter.
- Att skjutsa barnet till och från olika aktiviteter eller besök, t.ex. till sjukhus eller tandläkare.
- Att handla åt barnet, t.ex. mat eller kläder mm.
- Att ingripa vid bråk eller andra konflikter på boendet.
- Att företräda barnet vid den rättsliga prövningen av asylfrågan, det är det offentliga biträdets roll.

- Det är det offentliga biträdet som fått uppdraget att företräda barnet i asylärendet. Gode mannen bör inte själv agera t.ex. genom att skicka in skrivelser till eller kontakta migrationsdomstolarna. Gode mannen bör dock ha en nära kontakt med biträdet.

Uppdraget efter att barnet fått permanent uppehållstillstånd (PUT)

Efter att barnet har fått permanent uppehållstillstånd skall en vårdnadshavare förordnas så snart det är möjligt.

Under den tid socialnämnden utreder vem som kan vara lämplig som särskilt förordnad vårdnadshavare, är den gode mannen skyldig att kvarstå som ställföreträdare för barnet. Detta får dock inte fortgå under en alltför lång tid. Gode mannen bör se till att socialnämnden påskyndar arbetet med att få en vårdnadshavare för barnet.

Några uppgifter måste dock gode mannen göra i väntan på vårdnadshavare;

- Ansöka om ekonomiska bidrag, t ex. studiebidrag (dagersättningen från migrationsverket upphör när barnet får permanent uppehållstillstånd)
- Återlämna LMA och bankkort till Migrationsverket
- Ansöka om pass och id-kort
- Öppna bankkonton till barnet

Uppdragets upphörande

- Uppdraget upphör om barnet lämnar Sverige eller annars avviker.

- Gode mannen bör därför meddela därför omgående överförmyndaren om barnet lämnar Sverige eller avviker från boendet.

- Uppdraget upphör automatiskt vid barnets 18-årsdag.

- Gode mannen bör därför informera barnet i god tid om att uppdraget upphör.

- Uppdraget upphör om föräldrar kommer till Sverige eller om barnet får en särskilt förordnad vårdnadshavare.

- Gode mannen bör avrapportera/överlämn ärendet till den särskilt förordnade vårdnadshavaren.

- Gode mannen skall upprätta en slutredovisning när uppdraget upphör om befrielse inte skett. Den ska lämnas till överförmyndaren inom en månad.

***Vid byte av god man - tänk på
att uppdraget kvarstår tills
överförmyndaren tillsatt en ny
god man!***